

Wydanie specjalne 2026

Biuletyn

Biblioteki Głównej
Politechniki Warszawskiej

→ Projekt wdrożenia systemu Alma i wyszukiwarki Primo w bibliotekach Politechniki Warszawskiej, sfinalizowany w 2025 r.

Stan przed wdrożeniem

Proces komputeryzacji systemu biblioteczno-informacyjnego Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej zaczął się już w latach 70. XX w. od eksploatacji bazy Chemical Abstracts. W 1987 r. utworzono Ośrodek Informatyzacji i Mechanizacji Procesów Bibliotecznych (od 1993 r. Ośrodek Informatyzacji), który zajmował się wdrażaniem nowych technologii w BG. W latach 1994-1999 biblioteka pracowała w systemie APIS-ZB, który został zastąpiony w 2000 r. przez Aleph. Kilkanaście lat później zintegrowano Aleph z wyszukiwarką Primo Classic. W zakresie zarządzania dostępem zdalnym wykorzystywany był system HAN (Hidden Automatic Navigator), natomiast do realizacji usług płatności elektronicznych stosowano Libsmart Payment. Program do obsługi procesów bibliotecznych był zintegrowany z Uniwersyteckim Systemem Obsługi Studiów (USOS).

W trakcie wdrożenia w ramach Systemu Biblioteczno-Informacyjnego PW (SBI PW) działały 22 biblioteki (Biblioteka Główna i jej trzy filie oraz 18 bibliotek specjalistycznych). W SBI pracowało 111 pracowników, w tym 91 operatorów systemu; funkcjonowało 26 punktów obsługi (lad). Bibliotekarze świadczyli usługi dla ok. 35 tys. użytkowników. W Aleph zarejestrowanych było około 340 tys. rekordów bibliograficznych oraz około 900 tys. rekordów egzemplarzy.

Linia czasu

Przygotowania do zmiany systemu rozpoczęto 3,5 roku przed wdrożeniem. W marcu 2022 r. przeprowadzono pierwsze działania przygotowawcze, a pół roku później powołano zespół przedwdrożeniowy. Następnie w 2023 r. BG PW przystąpiła do konkursu „O przyłączenie do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek”, prowadzonego przez Bibliotekę Narodową (BN).

Wniosek konkursowy rozpatrzono pozytywnie i w czerwcu 2023 r. Biblioteka Narodowa podpisała umowę z Politechniką Warszawską na przyłączenie do zintegrowanego systemu zarządzania zasobami bibliotek w ramach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0 na lata 2021-2025”, Priorytet 1: Poprawa oferty bibliotek publicznych, Kierunek interwencji 1.2: Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek. Przetączenie na nowy system, Almę, nastąpiło 12 września 2025 r.

Biblioteka Narodowa była liderem projektu, koordynatorem i operatorem centralnego systemu. Zarządzała ona centralną bazą danych bibliograficznych, narzuciła standardy i określiła wymaganą jakość danych. Zapewniła także finansowanie, pochodzące w dużej mierze z funduszy unijnych – projekt Omnis. Organizowała szkolenia i konsultacje, w szczególności z zakresu katalogowania. ExLibris zaś (marka należąca do Clarivate) pełnił rolę dostawcy technologicznego i partnera wykonawczego. Dostarczał oprogramowanie w modelu SaaS, zapewniał techniczne wykonanie migracji (z wyłączeniem deduplikacji, za którą odpowiadała BN), utrzymanie infrastruktury SLA (stabilność systemu, aktualizacja, bezpieczeństwo, kopie zapasowe) oraz zaprojektowanie dla Polski architektury konsorcyjnej (Institution Zone a Network Zone). ExLibris wraz z partnerem biznesowym na rynku polskim – Aleph Polska – odpowiadali za rozległy wachlarz szkoleń oraz dostarczali wielu materiałów instruktażowych.

Działania przygotowawcze – dane i zasady udostępniania

Przygotowania objęły różne obszary, zarówno meliorację¹ i korektę zbioru rekordów bibliograficznych oraz egzemplarzy, jak i konta czytelnicze oraz kwestie związane z zasadami udostępniania zbiorów.

¹ Melioracja – proces porządkowania, standaryzacji i uzupełniania informacji w bazach danych w celu poprawy ich jakości i funkcjonalności. Obejmuje usuwanie duplikatów, uzupełnianie brakujących wpisów, ujednoczenie formatów i weryfikację poprawności danych z dokumentacją źródłową.

Aleph służył bibliotekom PW ponad 25 lat. W tym czasie wytyczne dotyczące opisu bibliograficznego ulegały zmianom, narzędzia ewoluowały, a kadra się zmieniała, co skłaniało do założenia, że część danych w systemie może nie spełniać obecnych wymogów.

Walidacja² rekordów bibliograficznych objęła badanie zgodności z formatem MARC21 oraz wytycznymi BN. Prowadzono m.in. następujące działania:

- globalne korekty w polach stałej długości,
- korekty błędnych wskaźników,
- uzupełnianie wymaganych pól i podpól,
- poprawę kodowania języków,
- mapowanie³ lokalnego języka haseł przedmiotowo-wyszukiwawczych na deskryptory BN,
- walidację kodowania UTF-8⁴,
- korektę błędnie podczepionych egzemplarzy,
- usunięcie rekordów BIB bez egzemplarzy,
- weryfikację cen egzemplarzy,
- porządkowanie kont czytelniczych,
- obsługę roszczeń przedawnionych,
- weryfikację zgodności z Regulaminem,
- ujednoczenie trybu obsługi.

Istotnym aspektem wdrożenia było również ujednoczenie trybu obsługi pomiędzy bibliotekami pracującymi w SBI PW. Biblioteki te od lat realizują usługi na podstawie jednego Regulaminu, jednak dopuszczone były – i nadal są – pewne odstępstwa. Dotyczyły lub dotyczą one m.in.:

- grup użytkowników uprawnionych,
- limitów wypożyczeń,
- pobierania opłat specjalnych.

² Walidacja – udokumentowany proces potwierdzający, że dana procedura lub metoda działają zgodnie z założeniami i spełniają ustalone wymagania.

³ Mapowanie – proces przyporządkowania jednych zasobów do drugich.

⁴ UTF-8 (8-bit Unicode Transformation Format) – najpopularniejszy, uniwersalny standard kodowania znaków, który obsługuje polskie znaki i symbole z większości języków świata.

Ujednoczenie trybu obsługi przy okazji wdrożenia nowego systemu było istotne z wielu względów. Pozwoliło uprościć zasady dla użytkowników, dało szansę na wyższe statystyki wykorzystania zbiorów w mniejszych bibliotekach oraz umożliwiło prostsze administrowanie poprzez eliminację wyjątków. Nagromadzenie odstępstw od bazowych założeń działania systemu znacząco komplikuje jego przyszłą administrację oraz zwiększa ryzyko błędów w zarządzaniu danymi. Odrębną kwestią jest fakt, że nowy system w inny sposób wspiera procesy i nie pozwala na ich pełne odwzorowanie w formie znanej z poprzedniego. Zmiana systemu oznaczała więc również zmianę nawyków.

Obieg dokumentów: opis i schemat

W ramach przygotowań do wdrożenia zoptymalizowano procesy obiegu książek oraz pozostałych typów dokumentów. Uwzględniono przy tym zróżnicowanie procedur w zależności od źródła pochodzenia materiałów – inaczej przebiega obieg książek zakupionych, inaczej darów, a jeszcze inaczej egzemplarzy pozyskanych w ramach grantów wydziałowych. Opracowane schematy nie tylko przejrzysto obrazowały stan faktyczny, co ułatwiło optymalizację⁵ procesów i mitygację ryzyk⁶ projektowych (np. w przypadku nieobecności pracownika), ale także pozwoliły na całościowe spojrzenie na pracę biblioteki i skutecznie przyczyniły się do ujednoczenia wiedzy w zespole.

Deduplikacja

W ramach prac przygotowawczych istotnym elementem była deduplikacja⁷. BN przeprowadziła dla PW pięć procesów deduplikacji (cztery testowe i jeden finalny). Dzięki temu możliwe było poprawienie rekordów oraz wyciągnięcie wniosków z efektów tych działań.

⁵ Optymalizacja – proces dążenia do uzyskania najlepszego wyniku w danych warunkach i przy określonych ograniczeniach.

⁶ Mitygacja ryzyka – proces wdrażania działań i strategii, które mają zminimalizować prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożenia lub ograniczenia jego negatywnych skutków, jeśli do niego dojdzie.

⁷ Deduplikacja – proces eliminowania powtarzających się fragmentów danych (tu: rekordów) i zastępowania ich odnośnikami do jednej, unikalnej kopii.

Komunikacja wewnętrzna i współpraca

W ramach procesu przedwdrozeniowego i wdrożeniowego zrealizowano ponad 90 zadań przygotowawczych.

Nad wdrożeniem pracowała duża grupa osób. Łącznie 46% zespołu pracowniczego Biblioteki Głównej było bezpośrednio zaangażowanych we wdrożenie, w tym: 9-osobowy zespół odpowiedzialny za poszczególne procesy, 11 specjalistów oraz 16-osobowy zespół testujący. Pozostałe osoby, choć nie brały udziału np. w konfiguracji czy testowaniu, były operatorami systemu i musiały nauczyć się z niego korzystać.

Tak duży zespół wymagał narzędzi ułatwiających współpracę i komunikację. W PW wykorzystano między innymi:

- zespoły i kanały na platformie MS Teams (Przedwdrozeniowy, Testujący, Wdrożeniowy),
- Planner – zarządzanie zadaniami,
- OneNote – protokoły spotkań,
- To Do Checklist for Teams – odpowiedzialność za weryfikację,
- zespół „Forum bibliotek” oraz kanał „Alma w PW” do komunikacji w SBI PW,
- SharePoint – wewnętrzną podstronę projektu wdrożeniowego.

Strategia szkoleniowa

Niezwykle istotnym aspektem zmiany systemu były szkolenia. Już przed wdrożeniem wiadomo było, że firma wdrażająca przeszkoli trenerów (wąską grupę pracowników), a trenerzy będą zobowiązani do przeszkolenia operatorów.

Trenerzy uzupełniali stronę projektową materiałami informacyjnymi oraz harmonogramem warsztatów, a także wprowadzali imiona i nazwiska operatorów przewidzianych do przeszkolenia w poszczególnych obszarach. Każdy trener odpowiadał za przygotowanie konkretnych osób i weryfikację ich wiedzy. Operator wiedział, do kogo powinien się zwrócić, jeżeli ma pytania lub wątpliwości. Harmonogram szkoleń ustalono z dużym wyprzedzeniem. Wszystkie warsztaty były nagrywane, a nagrania udostępniano na podstronie projektowej.

Szkolenia realizowano w trybach stacjonarnym i zdalnym. Wyznaczono także terminy dodatkowych dyżurów konsultacyjnych.

Zasady komunikacji błędów i rekomendacji

Ważne było ustalenie zasad zgłaszania błędów w procesie testowo-szkoleniowym. Wiele z nich stosowano również na platformie Basecamp, wykorzystywanej do komunikacji z firmą wdrożeniową.

Nadrzędnym celem było zapewnienie administratorom lepiej zorganizowanego środowiska pracy. Założono, że do administratorów będą trafiały pytania, na które trenerzy nie znali odpowiedzi, a także zgłoszenia błędów lub propozycje usprawnień wymagające ingerencji w system. Natomiast trener sprawdzał, czy dane zgłoszenie jest faktycznie błędem oraz czy rekomendowane usprawnienie jest zasadne. Kluczowa była zatem hierarchia zadawania pytań i kontrola nad ich obsługą:

Operator → Trener → Administrator

Komunikacja błędów odbywała się na dedykowanym czacie i była prowadzona zgodnie z ustalonymi zasadami.

Testowanie Almy i Primo - zasady współpracy

Testowanie Almy i Primo

Zespół testujący Almę

Szanowni Państwo,

zapraszamy do testowania Almy i Primo na tym kanale.

1. Testujemy Almę PW (a nie sandbox na którym pracowaliśmy wcześniej). Dane dostępne do Almy PW prześle Państwu jutro **Sieczka-Milcarz Aneta**
2. Błędy wykryte podczas testowania prosimy **zgłaszać** za pomocą postów **na tym czacie**.
3. Każdy odrębny typ błędu zasługuje na **osobny post**.
4. Prosimy o nadawanie przemyślanych **tytuły postów** by łatwo zorientować się o charakterze błędu.
5. Błędy będą analizować i naprawiać **Szeworski Michał Sieczka-Milcarz Aneta Basińska Joanna**
6. Cała korespondencja wokół danego błędu powinna być prowadzona za pomocą funkcji "Odpowiedz" przy danym poście aż do zakończenia wątku.
7. Prosimy wklejać do treści posta **zrzuty ekranu** ilustrujące problem, **linki** jeżeli się da, opisywać **ścieżkę dojścia do problemu**.
8. Jeśli zrzutów ekranu jest dużo to prosimy je załączać w pliku tekstowym podczepionym do posta.

Legenda

Zespół testujący Almę

Legenda ikonek stosowanych do postów 😊

 - Wątek zamknięty

 - Eskalacja pytania na Basecamp

 - Do omówienia w gronie Administracja Almy + Dyrekcja

Kampania informacyjno-promocyjna

Przygotowano kampanię informacyjno-promocyjną, dbając o jej zgodność z warunkami umowy, polityką komunikacyjną oraz kulturą organizacyjną PW. Dostosowano formę i treść komunikatów do odbiorców oraz kanałów komunikacji i zaplanowano harmonogram działań. Użytkowników poinformowano zarówno o korzyściach wynikających ze zmiany, jak i o czasowych utrudnieniach oraz istotnych konsekwencjach wdrożenia. Zadbano o spójność graficzną oraz przygotowano komunikację w języku angielskim. W kluczowych momentach zmiany zapewniono wsparcie techniczne na potrzeby masowej komunikacji.

Nowy system otworzył nowe możliwości w zakresie komunikacji z użytkownikami oraz usprawnień integracji z systemami zewnętrznymi.

Zoptymalizowany UX

Bardzo ważnym elementem wdrożenia była konfiguracja interfejsu użytkownika.

Dokładano starań, aby zoptymalizować Primo w taki sposób, by czytelnik mógł znaleźć wszystkie informacje niezbędne do realizacji usług bez konieczności sięgania do źródeł zewnętrznych (np. precyzyjne wskazanie punktu odbioru zamówionej książki), interfejs nie rozpraszał uwagi zbędnymi informacjami, a dane prezentowane były w sposób jednolity. Również etykiety narzędzi i nazwy lokalizacji wprowadzono w sposób spójny.

Podsumowanie

Opracowanie zawiera wybrane przykłady naszych działań. Artykuł powstaje na początku naszej pracy z nowym systemem. Pozytywnie oceniamy współpracę w ramach sieci krajowej. Dostrzegamy ożywienie w wykorzystaniu niektórych kolekcji, które wcześniej cieszyły się mniejszym zainteresowaniem. Większość opisów bibliograficznych polskich książek pobieramy z Połączonych Katalogów BN. Do samodzielnego opracowania pozostają m.in. opisy książek zagranicznych, prac doktorskich.

Nasi specjaliści będą w większym stopniu angażować się w poprawę jakości danych. Jest to najlepsza droga do zapewnienia równego poziomu widoczności poszczególnych zasobów, co potwierdziły prace nad konfiguracją rankingu wyników po wdrożeniu systemu.

(MSH, AN)

→ Wybrane wyzwania techniczne podczas wdrożenia Almy

Wdrożenie Almy w Politechnice Warszawskiej obfitowało w zadania, które wymagały zastosowania nieszablonowego podejścia do ich rozwiązania. Wyzwaniem było przeniesienie specyficznych, często innowacyjnych w skali polskich bibliotek, funkcjonalności ze starego systemu Aleph oraz migracja danych, na odtarzu której nie poświęcimy zbyt wiele informacji.

Wszystko to w imię wdrożenia systemu, który w niczym nie ustępuje poprzednikowi, a w wielu aspektach go przewyższa.

Deduplikacja i migracja danych bibliograficznych

W ramach przygotowań do migracji danych bibliograficznych wypracowaliśmy dwie metody, dzięki którym mogliśmy spokojniej patrzeć na cały proces deduplikacji i przenoszenia danych bibliograficznych do połączonych katalogów Biblioteki Narodowej.

Walidacja kodowania znaków

Metoda pierwsza to walidacja poprawnego kodowania znaków. Alma przejawia na tym punkcie wyższą wrażliwość niż Aleph i może odrzucać rekordy, które posiadają znaki z niepoprawnym kodowaniem UTF-8. Dlatego też dołożyliśmy starań, aby zawczasu przeskanować cały nasz katalog pod kątem błędów kodowania. Dużą rolę odegrał w całym procesie udostępniony przez firmę Aleph Polska walidujący skrypt napisany w języku Perl. Niestety, działanie walidatora nie było doskonałe... W rezultacie skanowania otrzymaliśmy ok. 2 tys. wytypowanych błędów, które należało poddać ocenie „ludzkim” okiem wspomaganym przez webowe narzędzie <https://codepoints.net>.

Lwia część typowań okazała się sygnałami *false positive*, ale dla tej cząstki, która została poprawnie zidentyfikowana jako błąd, mogliśmy dokonać niezbędnych poprawek, zanim doszło do finalnej migracji danych.

Selekcja „lepszych” jakościowo opisów wg pola LDR

Drugą metodą, która pozwoliła nam „nie uronić danych” podczas migracji rekordów BIB, było porównanie rekordów istniejących w systemie Aleph z rekordami połączonych katalogów, mających je nadpisać. Ideą deduplikacji, którą Biblioteka Narodowa przeprowadza dla każdej biblioteki przyłączanej do katalogu Omnis, jest wykrycie duplikatów opisów między bazami i ich scalenie polegające na nadpisaniu rekordu „wchodzącego” rekordem obecnym w połączonych katalogach. Niestety, w toku nadpisywania rekordów algorytmy ignorują jakość rekordu z bazy przyłączanej, co oznacza, że tytuły opracowane staranniej mogą zostać zastąpione uboższymi tytułami z połączonych katalogów.

W celu zapobieżenia popsuciu metadanych porównaliśmy dla zbioru duplikatów wartości zapisane na pozycjach 0-4 pola LDR. Wartość ta, będąca liczbą całkowitą, zawiera informację o długości całego opisu bibliograficznego w formacie MARC21, co czyni ją doskonałym probierzem jakości opisu. W sytuacji, gdy liczby w polach LDR znacząco się różnią, można domniemywać z dużym prawdopodobieństwem, że opis z wyższą liczbą jest bogatszy, lepszy jakościowo od opisu z wynikiem niższym. O ile wyższy powinien być wynik, aby wykluczyć nieistotne przypadki? Próg ufności dla znaczącej różnicy oszacowaliśmy na poziomie 500 znaków.

Wszystkie opisy pochodzące z PW, na korzyść których przemawiało w „znaczącym” stopniu pole LDR, poddaliśmy „ręcznej” analizie. W przypadku ich odpowiedników z połączonych katalogów, które rzeczywiście okazały się uboższe od naszych rekordów, zgłaszaliśmy do Biblioteki Narodowej potrzebę ich poprawy przed finalną deduplikacją.

Mapowanie KHW słów kluczowych na Deskryptory BN

Bezkompromisowość i niechęć do poświęcania jakości, nawet jeśli to poświęcenie miałoby charakter tymczasowy, objawiło się również w innym działaniu. Mianowicie zadbanie o to, by od samego początku istnienia nowego Primo użytkownik mógł korzystać w możliwie najszerszym zakresie z fasyty haseł przedmiotowych. Ponieważ w połączonych katalogach obowiązującą KHW są Deskryptory BN i tylko one są indeksowane, musieliśmy podjąć trud zmapowania haseł naszej lokalnej kartoteki na hasła DBN. Staraniem Sekcji Kolekcji Dziedzinowych udało się przełożyć większość z ponad 18 tys. haseł na język deskryptorów,

zanim doszło do finalnej migracji danych. Wynik mapowania został odzwierciedlony w bazie Aleph poprzez globalne dodanie do rekordów bibliograficznych deskryptorów w polach lokalnych 691-695. Chwilę po wrześniowym Go-Live administratorzy Biblioteki Narodowej dokonali zamiany etykiet tych pól na etykiety właściwe deskryptorom. Obecnie dobiegają końca prace polegające na zmapowaniu reszty haseł lokalnego KHW.

PRIMO – „Pokaż miejsce na półce”

W kontekście Primo na uwagę zasługuje konfiguracja widżetu wskazującego regał w Wolnym Dostępie, na którym należy szukać książki. Co prawda widżet funkcjonował już w poprzedniej odsłonie Primo, ale w początkowej fazie wdrożenia odzywały się sceptyczne głosy co do możliwości jego zachowania w warunkach połączonych katalogów. Szczęśliwie dla nas obawy się nie spełniły. Widżet znalazł swoje miejsce w nowym UI, budząc zainteresowanie innych bibliotek krajowych w ramach połączonych katalogów BN. Z pewnością jednym z głównych powodów jego popularności jest darmowość rozwiązania i łatwość wdrożenia (na rynku istnieje komercyjna usługa StackMap oferująca podobną funkcjonalność).

Integracja z USOS i uczelnianą usługą SSO

Obraz wdrożenia nie byłby kompletny, gdybyśmy nie wspomnieli o integracjach z systemami zewnętrznymi. Czytaj: z centralnymi systemami PW.

USOS

Alma posiada bardzo podobny mechanizm synchronizacji danych czytelników co Aleph: pliki XML pobierane cyklicznie z serwera SFTP⁸. Głównego problemu podczas wdrożenia nie stanowiło wcale przepisanie logiki ładowania danych, tylko pozyskiwanie przez USOS informacji zwrotnej o udanych operacjach synchronizacji. Alma, w przeciwieństwie do Alepha, nie zapewnia pliku wynikowego z identyfikatorami użytkowników, których dane udało się dodać / zaktualizować. Jeśli zależy nam na tym, by codzienne aktualizacje obejmowały tylko tych czytelników, których dane uległy zmianie w systemie USOS, synchronizator USOS-Biblioteka musi wiedzieć, jaki był wynik ostatniej operacji ładowania danych. Aby to osiągnąć, wprowadziliśmy *novum*: identyfikator (stempel czasowy) ostatniej synchronizacji zapisywany w polu Uwag czytelnika. Przy okazji codziennego ładowania danych USOS próbuje dodać ten atrybut do konta każdego czytelnika

⁸ SFTP (SSH File Transfer Protocol) – bezpieczny protokół przesyłania plików, który szyfruje dane oraz poświadczenia (login/hasło) podczas transmisji, działając w oparciu o protokół SSH.

przekazywanego w pliku XML. Chwilę po zaplanowanym ładowaniu synchronizator odpytuje Alnę poprzez API o użytkowników z obecnym identyfikatorem ostatniej synchronizacji. Dzięki temu jest w stanie ocenić, których rekordów nie udało się załadować i których załadunek powinno się uwzględnić w kolejnym pliku.

Usługa SSO

Pośród wielu nowych możliwości Alma dała nam również sposobność do integracji z uczelnianą usługą SSO (Single Sign-On), jednocześnie nie odbierając szansy logowania tym użytkownikom biblioteki, którzy na mocy regulaminu mają prawo z niej korzystać, ale nie mają konta w usłudze SSO.

Uwierzytelnienie centralne (instytucjonalne) dla studentów i pracowników PW realizowane jest za pomocą Entra ID (środowiska AD), dzięki czemu użytkownicy ci nie muszą ustanawiać odrębnych haseł do biblioteki, tylko mogą posługiwać się znanymi skądinąd poświadczeniami „pw.edu.pl”. Dodatkowym atutem, podnoszącym poziom bezpieczeństwa systemu, jest obowiązkowa dwuskładnikowość logowania (MFA).

Listy do czytelników

O Almie można napisać wiele, ale na pewno nie to, że jest systemem powściągliwym w komunikowaniu się z użytkownikami. Jej „wylewność” objawiającą się mnogością powiadomień mailowych dla rozmaitych zdarzeń systemowych, należało w toku wdrożenia ująć w karby klarowności i nienachalności. Administratorzy wyłączyli wiele nadmiarowych listów, które nie wносиły nic wartościowego do komunikacji z użytkownikiem, a wręcz mogły stwarzać wrażenie „spam”. Treść ponad 60 pozostałych powiadomień została dostosowana do różnych grup odbiorców. W efekcie brzmienie listów potrafi zmieniać się w zależności od grupy czytelnika, preferowanego języka, a w niektórych przypadkach – nawet od liczby porządkowej kolejnego listu.

Podsumowanie

To tylko ułamek zadań, z jakimi musieli zmierzyć się administratorzy systemu bibliotecznego w ciągu kilku miesięcy 2025 r. Opisanie całości zmagania zajęłoby z powodzeniem tom *in folio* i wykroczyłoby daleko poza ramy Biuletynu. Ufamy, że dokonany wybór stanowi dobre świadectwo najciekawszych aspektów wdrożenia i że Czytelnikowi nie udzieliło się znużenie podczas lektury.

(MSz)

➔ Oddział Informacji Naukowej i Analiz Bibliometrycznych

W ramach wdrażania systemu bibliotecznego Alma w Bibliotece Głównej PW pracownicy Oddziału Informacji Naukowej i Analiz Bibliometrycznych aktywnie uczestniczyli w działaniach merytorycznych, związanych z uruchomieniem nowego środowiska pracy oraz wyszukiwarki bibliotecznego Primo VE.

Oddział Informacji Naukowej i Analiz Bibliometrycznych był odpowiedzialny za zasoby elektroniczne i Primo VE. W skład zespołu wdrożeniowego SNG wchodziły: Iwona Socik – analityk procesu odpowiedzialny za zbiory elektroniczne i Primo VE; Emilia Nowakowska – specjalista ds. zbiorów elektronicznych, specjalista ds. Primo VE; odpowiedzialna za szkolenia w zakresie Primo VE dla BG i SBI; Monika Gajewska – specjalista ds. zbiorów elektronicznych.

W obszarze zasobów elektronicznych analiza przedwdrożeniowa obejmowała przegląd danych zgromadzonych w systemie SFX oraz szczegółową weryfikację wykazu e-zasobów (bazy danych, e-czasopisma, e-booków) pod kątem ich zgodności z obowiązującymi subskrypcjami Politechniki Warszawskiej. Celem tych działań było uporządkowanie danych przed migracją oraz zapewnienie ich spójności i kompletności w nowym systemie. W module E-zasoby w wersji testowej Alma przeprowadzono weryfikację migracji kolekcji z SFX, ocenę kompletności danych, poprawności linkowania do pełnych tekstów oraz porównanie zawartości kolekcji z dotychczasowym systemem. Równolegle, w ramach przygotowania do pracy w systemie Alma, realizowano działania testowe polegające na nauce i praktycznym ćwiczeniu aktywacji, modyfikacji oraz tworzenia kolekcji elektronicznych (w tym kolekcji lokalnych), a także na identyfikowaniu i zgłaszaniu zauważonych błędów i uwag. Po uruchomieniu wersji produkcyjnej Almy kontynuowano weryfikację migracji oraz kompletności kolekcji elektronicznych, ich zgodności z subskrypcjami PW oraz poprawności dostępu do pełnych tekstów e-czasopism i e-booków. Realizowano zadania związane z aktywacją kolekcji z Central KnowledgeBase, usuwaniem zbędnych kolekcji oraz tworzeniem i utrzymaniem kolekcji lokalnych zasobów e-czasopism i e-booków.

Primo VE to intuicyjne narzędzie do wyszukiwania zbiorów online – drukowanych i elektronicznych – w pierwszej kolejności dostosowywano widoczność zasobów w Primo VE w interfejsie użytkownika. Przeprowadzono testy interfejsu użytkownika Primo VE, obejmujące między innymi poprawność wyszukiwania i dostępności pełnych tekstów, wyświetlanie danych opisowych, komunikaty systemowe oraz dostosowanie etykiet, nazw elementów interfejsu i treści informacyjnych w języku polskim. Kolejną rzeczą było ustalenie nazwy domeny, pod którą dostępna będzie multiwyszukiwarka. W wyniku analizy adresów URL wdrożenia Primo

zdecydowano się na domenę – <https://primo.pw.edu.pl>. Następnym krokiem była konfiguracja faset (nowością jest użycie deskryptorów przedmiotowych do opracowania księgozbioru i sortowania wyników w Primo VE w interfejsie użytkownika), analiza, dopasowanie zestawu i kolejności faset, opcje sortowania wyników wyszukiwania w Primo VE w zależności od specyfiki zbiorów i potrzeb użytkowników, przeprowadzając testy dla różnych typów wyników. Wśród funkcjonalności Primo VE znajduje się możliwość zarządzania widokami, które opierają się na profilach oraz zakresach wyszukiwania. W ramach ustawień widoków dostosowano linki menu – Nowe Wyszukiwanie, Asystent Wyszukiwania, Lista E-Baz, Lista Czasopism, Wypożyczalnia Międzybiblioteczna, Zaproponuj Zakup, Indeksy. Biblioteka zdecydowała się na dwa zakresy wyszukiwania:

- zasoby PW – katalog biblioteki oraz zasoby online,
- zasoby krajowe – zbiory bibliotek m.in. Biblioteki Narodowej oraz wielu bibliotek akademickich i publicznych.

W końcowej fazie testowano nową funkcjonalność jak Asystent wyszukiwania w Primo VE. Przygotowano rekomendacje dla bibliotekarzy dotyczące zasad i sytuacji jego stosowania w Primo VE.

Pracownicy Oddziału uczestniczyli w przygotowaniu kampanii informacyjnej dotyczącej Primo VE. Została ona skierowana do różnych grup użytkowników biblioteki: dotychczasowych czytelników, nowych użytkowników oraz emerytowanych pracowników uczelni. Obejmowała informacje na temat zmian wynikających z wdrożenia nowego systemu, w tym nowych zasad logowania do e-zasobów oraz korzystania z konta bibliotecznego.

W ramach zespołu międzyoddziałowego pracownicy OINiAB brali udział w pracach nad dostosowaniem algorytmu rankingowego Primo VE do specyfiki zbiorów oraz potrzeb użytkowników Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej. Działania te obejmowały analizy porównawcze wyników wyszukiwania, testy funkcjonalne oraz konsultacje zespołowe, których celem było jak najlepsze dopasowanie sposobu prezentacji wyników do oczekiwań środowiska akademickiego.

We wrześniu zorganizowano dwa szkolenia dla pracowników biblioteki: jedno w formule online oraz drugie podczas wyjazdu szkoleniowego do Wilgi. W trakcie szkoleń zaprezentowano zmiany w wyszukiwarce Primo VE, ze szczególnym uwzględnieniem modyfikacji widocznych z perspektywy użytkowników biblioteki, w tym nowych funkcjonalności oraz zmian w sposobie wyszukiwania i prezentacji wyników.

(EN)

➔ Oddział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów

W Oddziale Gromadzenia i Opracowania Zbiorów prowadzono intensywne działania związane z wdrożeniem. Spośród pracowników wyróżniono zespół, który w okresie poprzedzającym wdrożenie systemu wykonał wiele zadań mających na celu poprawę jakości opisów bibliograficznych wydawnictw zwartych i ciągłych w katalogu Aleph. Prace prowadzono zgodnie z wytycznymi Biblioteki Narodowej, a ich przebieg był na bieżąco konsultowany podczas cyklicznych spotkań z jej przedstawicielami.

Biblioteka Narodowa, w ramach wdrażania nowego systemu, przeprowadziła cztery procesy deduplikacji. Po każdym z nich wyniki poddawano szczegółowej analizie, a sformułowane wnioski stanowiły podstawę do planowania kolejnych działań związanych z poprawą i uzupełnianiem opisów formalnych. W rekordach poprawione zostały m.in. pola stałej długości, pola z odsyłaczami w opisach dokumentów elektronicznych, pola LKR, usunięto dublety rekordów bibliograficznych występujące w bazie Aleph, dodano pola zgodne z formatem RDA. Celem tych działań było między innymi ustalenie czy rekordy w nich zawarte są np. faktycznie unikatowe, czy też w wyniku błędów lub rozbieżności w opisie bibliograficznym zostały sklasyfikowane jako rekord unikatowy, podczas gdy w rzeczywistości stanowią duplikat danego rekordu w Połączonych Katalogach Biblioteki Narodowej.

Istotnym etapem prac zespołu było przeprowadzenie w środowisku testowym weryfikacji funkcjonalności nowego systemu, zgodnie z wymaganiami oraz oczekiwaniami Biblioteki Głównej PW. Testy poprzedzono konsultacjami z bibliotekami akademickimi Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Instytucje te pracowały już w systemie Alma i chętnie podzieliły się swoimi doświadczeniami.

W ramach testów wielokrotnie przeprowadzono symulacje wszystkich procesów bibliotecznych realizowanych w naszym oddziale, m.in. założenia budżetów, tworzenia zlecenia zakupu i realizacji zamówienia, rejestracji faktury, gromadzenia darów, prac doktorskich i grantów, zarządzania e-zasobami. Prace te stanowiły duże wyzwanie dla zespołu, który musiał zmierzyć się z nowym środowiskiem informatycznym. Wykorzystując możliwości Almy, wprowadzono także dodatkowe rozwiązania, które znacząco usprawniły pracę bibliotekarzy. Cotygodniowe konsultacje z firmą ExLibris, rozpoczęte w maju 2025 r., miały charakter warsztatowy, a zgłaszane problemy były sukcesywnie rozwiązywane.

Bibliotekarze, którzy na co dzień zajmują się procesem zakupu zbiorów do biblioteki i testowali nowy system, przygotowali oraz przeprowadzili na platformie MS Teams siedem szkoleń

dotyczących gromadzenia różnych typów dokumentów dla pracowników bibliotek Politechniki Warszawskiej. Obecnie bibliotekarze z zespołu testowego nadal wspierają pracowników przy gromadzeniu zbiorów w Almie.

Na długo przed rozpoczęciem procesu wdrożenia pracownicy odpowiedzialni za opracowanie formalne zbiorów wzięli udział w szkoleniach poświęconych tworzeniu opisów bibliograficznych w nowym systemie, które odbyły się w Bibliotece Narodowej w drugiej połowie 2023 r. Nabyte w ramach szkoleń kompetencje umożliwiły im uzyskanie uprawnień do samodzielnego katalogowania w bazie BN. Swoją wiedzę podzielili się w trakcie szkoleń przeprowadzonych za pośrednictwem platformy MS Teams.

Ze środków Biblioteki Głównej PW pokryto dodatkowo koszty szkoleń dla wszystkich zainteresowanych bibliotekarzy bibliotek PW, które przeprowadziła stacjonarnie Biblioteka Narodowa, jeszcze przed rozpoczęciem procesu wdrożenia. Pracownicy, którzy dotąd katalogowali książki w systemie Aleph, mogli uczestniczyć w warsztatach dotyczących katalogowania z użyciem deskryptorów BN z dziedzin nauki, które wykładane są na Politechnice Warszawskiej. Bibliotekarze uczestniczyli w 15 szkoleniach w ciągu 2023 r. Etap przygotowawczy, obejmujący podnoszenie i wyrównywanie kompetencji z zakresu opracowania zaczął się zatem na długo przed wyborem nowego systemu.

Z chwilą udostępnienia bibliotekom PW systemu Alma w wersji produkcyjnej, rozpoczął się etap weryfikacji ustawień zaprojektowanych w wersji testowej z możliwością wprowadzenia zmian.

W Oddziale Gromadzenia i Opracowania Zbiorów ostatni etap prac związanych z wdrożeniem nowego systemu to mapowanie słów kluczowych Biblioteki Głównej na Deskryptory Biblioteki Narodowej (DBN), realizowane przez Sekcję Bibliotekarzy Dziedzinowych. Celem tego działania jest zastąpienie dotychczas stosowanych słów kluczowych odpowiednimi deskryptorami BN, co przyczyni się do ujednoczenia oraz podniesienia jakości opisów bibliograficznych. Na początku projektu do zmapowania przewidziano 18 530 haseł. Dzięki wykorzystaniu funkcji dopasowywania w programie Excel udało się przyporządkować 9999 słów kluczowych. Pozostałe 8531 haseł wymaga opracowania ręcznego przez bibliotekarzy dziedzinowych. Deskryptory, których nie uda się powiązać z istniejącą bazą DBN, zostaną przygotowane jako nowe propozycje i przekazane do Biblioteki Narodowej jako sugestie włączenia do bazy centralnej. Będzie to końcowy etap całego procesu.

Przeniesienie zbiorów Bibliotek Sieci PW do Almy przyniosło w naszym oddziale szereg istotnych zmian. W poprzednim systemie biblioteka nie realizowała zakupów książek za pośrednictwem modułu gromadzenia. Obecnie cały proces zakupu jest prowadzony w systemie Alma. Katalogowanie dokumentów odbywa się teraz zgodnie z zasadami Biblioteki Narodowej, odmiennymi od tych, które dotychczas obowiązywały w katalogu NUKAT.

Automatyzacja podstawowych procesów bibliotecznych umożliwia wykorzystywanie gotowych opisów bibliograficznych dostępnych w Połączonych Katalogach BN. Bibliotekarze PW stosują tę możliwość przy opracowywaniu większości książek krajowych. Natomiast opisy bibliograficzne publikacji zagranicznych i prac doktorskich PW – ze względu na ich unikatowy charakter na polskim rynku – są opracowywane niemal w całości samodzielnie przez pracowników naszej instytucji. Wdrożenie nowego systemu bibliotecznego wiązało się również z koniecznością opracowania nowego obiegu książki, co w efekcie usprawniło organizację pracy.

Wszystkie te zmiany przyczyniły się do ugruntowania przekonania, że nowoczesne środowisko informatyczne oraz precyzyjny i pełny zapis metadanych w formacie RDA służy lepszej prezentacji danych dla użytkownika i sprzyja wzrostowi zainteresowania zbiorami bibliotecznymi.

(AK, MMaz)

➔ Oddział Udostępniania i Przechowywania Zbiorów

Etap przedwdrożeniowy

Etap przedwdrożeniowy systemu Alma w Oddziale Udostępniania i Przechowywania Zbiorów rozpoczął się we wrześniu 2023 r. Od początku prac istotnym elementem była współpraca z Biblioteką Narodową, w ramach której odbywały się cykliczne, comiesięczne spotkania robocze poświęcone planowaniu działań, omawianiu harmonogramu migracji danych oraz wymianie doświadczeń pomiędzy bibliotekami uczestniczącymi w projekcie. We wrześniu 2023 r. przedstawiciele oddziału wzięli również udział w spotkaniu na Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego, podczas którego zaprezentowano organizację wdrożenia systemu Alma w poszczególnych jednostkach.

W listopadzie i grudniu 2023 r. wyłoniono pracowników oddziału do udziału w roboczym zespole przedwdrozeniowym, odpowiedzialnym za przygotowanie obszaru udostępniania do migracji danych oraz realizację pierwszych testów funkcjonalnych.

Równolegle rozpoczęto przygotowania merytoryczne, obejmujące zarówno porządkowanie danych w dotychczasowym systemie, jak i analizę procesów udostępniania pod kątem ich odwzorowania w Almie. Dużą część prac poświęcono porządkowaniu i weryfikacji danych w systemie Aleph przed ich migracją do nowej platformy. Działania obejmowały między innymi korektę komunikatów dotyczących wpływających czasopism, przegląd i uporządkowanie zaległości finansowych na kontach czytelników, prace związane z opłatami specjalnymi i przedawnieniami oraz usuwanie nieaktywnych kont użytkowników. Konta uzupełniano również o brakujące adresy e-mail.

Równocześnie uproszczono strukturę typów czytelników oraz ujednolicono zasady udostępniania. Przygotowano raporty kontrolne oraz opracowano schematy obiegu zbiorów drukowanych, prac doktorskich, skryptów i darów. Równolegle przygotowywano pracowników do pracy w nowym środowisku poprzez udział w szkoleniach online organizowanych przez Bibliotekę Narodową.

Następnie rozpoczęto testy funkcjonalne na środowisku testowym, obejmujące weryfikację kont czytelników, poprawność migracji danych, naliczanie i rozliczanie opłat, obsługę pełnomocnictw, blokady oraz limity wypożyczeń i zamówień. Uzupełnieniem tych działań były szczegółowe testy scenariuszy operacyjnych obejmujących pełny obieg egzemplarza – od zamówienia, poprzez wypożyczenie i zwrot, aż po sytuacje niestandardowe. Odrębnie przetestowano procesy wypożyczeń międzybibliotecznych, w tym obsługę zamówień przychodzących i wychodzących oraz komunikację z partnerami zewnętrznymi.

Od listopada 2024 r. działania projektowe weszły w etap intensywnej koordynacji organizacyjnej. Rozpoczęto regularne spotkania z dostawcą systemu oraz kontynuowano konsultacje z Biblioteką Narodową. W grudniu 2024 r. formalnie powołano ogólnobiblioteczny zespół wdrożeniowy, w którego pracach uczestniczyli również pracownicy Oddziału Udostępniania i Przechowywania Zbiorów.

Systematyczne przygotowanie danych, testy i działania organizacyjne pozwoliły uporządkować procesy oraz ograniczyć ryzyko błędów przed uruchomieniem systemu produkcyjnego. Dzięki temu zespół mógł spokojnie przejść do kolejnych etapów projektu.

Zakończenie etapu przedwdrozeniowego stworzyło podstawy do rozpoczęcia intensywnych testów funkcjonalnych oraz szkoleń pracowników.

(AG, KK)

Etap testowy

Na początku kwietnia 2025 r. zespół wdrożeniowy dostał loginy do Almy PW – wersji systemu z danymi naszej biblioteki (zasobów i użytkowników). Rozpoczął się intensywny proces testowania, mający na celu zaproponowanie odpowiadających naszym potrzebom zmian konfiguracyjnych oraz doskonalenie umiejętności pracy w systemie.

Zespół odpowiedzialny za moduł udostępniania podzielił się pracami, takimi jak m.in. testowanie:

- limitów wypożyczeń dla użytkowników o poszczególnych statusach,
- możliwości dokonywania zamówień na materiały biblioteczne i ich realizacji,
- blokad na kontach użytkowników,
- wszystkich procesów bibliotecznych związanych z udostępnianiem oraz sprawdzanie zgodności tych procesów z zapisami regulaminu biblioteki.

Kilka razy w ciągu tygodnia odbywały się spotkania na platformie MS Teams, podczas których omawiane były postępy prac, wątpliwości oraz propozycje rozwiązań nawaligicznych problemów. Spotkania były także bardzo wspierające w szerokim zrozumieniu procesów bibliotecznych i stopniowym zapoznawaniu się z systemem. Częściowym podsumowaniem współpracy pomiędzy zespołem ds. modułu udostępniania a konfiguratorami systemu było zaprojektowanie i przeprowadzenie wewnętrznych warsztatów prezentujących możliwości całego modułu. Warsztaty te pokazały, co jeszcze wymaga dopracowania, ustalenia lub zmian.

Intensywne testy trwały cały czas, a prace stawały się coraz bardziej szczegółowe. Ich finałem były przeprowadzone na koniec maja warsztaty pokazowe dla firmy ExLibris, podczas których prezentowano wszystkie procesy biblioteczne związane z modułem udostępniania. Cały zespół, pomimo stresu związanego z tym swoistym egzaminem, poradził sobie świetnie, a zaangażowanie zaowocowało potwierdzeniem naszych umiejętności i dobrej konfiguracji systemu.

Dzięki temu potwierdzeniu rozpoczęły się przygotowania do szkoleń dla wszystkich pracowników biblioteki. Jako że udostępnianie jest podstawowym zadaniem biblioteki z punktu widzenia użytkownika – szkolenia musiały być bardzo szczegółowe, a każdy bibliotekarz musiał uzyskać solidny fundament do samodzielnej pracy w Almie.

Spotkania szkoleniowe podzielone były na dwie części i odbywały się na platformie MS Teams na przełomie czerwca i lipca. Prowadzący – Andrzej Kamiński i Bogumiła Krasieńska – zorganizowali łącznie 8 spotkań, podczas których zapoznawali uczestników z interfejsem Almy, sposobami

przeszukiwania zasobów i wszystkimi procesami udostępniania. Jednocześnie, razem z Katarzyną Kopczyk, szkolili swoje zespoły oraz byli w kontakcie ze wszystkimi bibliotekarzami, którzy potrzebowali dodatkowych konsultacji. Wszystkie filie i biblioteki wydziałowe brały także udział w indywidualnych szkoleniach dopasowanych do potrzeb ich placówek. Na przełomie sierpnia i września zespół ds. modułu udostępniania zorganizował dodatkowe konsultacje, podczas których każdy bibliotekarz mógł dopytać o interesujące go zagadnienia. Dzięki temu pracownicy byli odpowiednio przygotowani do wrześniowego wdrożenia i pracy w systemie Alma.

(BK)

Etap wdrożeniowy

Na początku fazy wdrożeniowej Oddział Udostępniania i Przechowywania Zbiorów przygotował specjalny rejestr czynności. Umożliwiał on utrzymanie ciągłości pracy w okresie przejściowym – od wyłączenia starego systemu do uruchomienia nowego. Przez około dwa tygodnie wszystkie działania związane z obsługą czytelników we wszystkich bibliotekach Politechniki Warszawskiej rejestrowano w arkuszu Excel. Po uruchomieniu nowej bazy dane zostały przeniesione, dzięki czemu zachowano spójność informacji o wypożyczeniach, zwrotach, rozliczeniach czytelników, zamówieniach i statystykach.

Po wdrożeniu systemu rozpoczęto sprawdzanie poprawności wykonywanych czynności i rejestrowanych procesów. Równolegle prowadzono konsultacje oraz warsztaty dla bibliotek wydziałowych i instytutowych. Pomagały one rozwiązywać problemy pojawiające się podczas pracy w nowym systemie oraz wyjaśniać kwestie, których nie przewidziano w trakcie wcześniejszych szkoleń.

Praca w warunkach rzeczywistej obsługi czytelnika skłoniła do ponownego przemyślenia niektórych czynności operacyjnych. Opracowano zasady postępowania z książką i czytelnikiem, dostosowane do realnych potrzeb i możliwości nowego oprogramowania. Testy w praktyce pokazały, jak bardzo różni się on od poprzedniego systemu i jak ważna jest zmiana dotychczasowych przyzwyczajeń. Szczególnie istotne okazały się funkcje związane z kontrolą lokalizacji zbiorów – konieczne stało się konsekwentne potwierdzanie, gdzie dokładnie znajduje się dany materiał, aby zapewnić porządek i pełną identyfikowalność.

Zmianie uległy również nawyki dotyczące wyszukiwania i pozyskiwania informacji o zbiorach, składania zamówień i sprawdzania dostępności materiałów. Nowy system wymagał innego podejścia i większej dbałości o szczegóły.

Jedną z najważniejszych nowości jest pełna dostępność zbiorów dla wszystkich użytkowników, niezależnie od tego, w której bibliotece Politechniki Warszawskiej materiały fizycznie się znajdują. Wprowadzono też nowe zasady obsługi użytkowników spoza Politechniki, którzy mogą korzystać wyłącznie z czytelni. Pozwala to lepiej kontrolować obieg dokumentów i daje im możliwość zamawiania materiałów z magazynów. Dzięki temu zwiększa się również liczba danych statystycznych możliwych do pozyskania z systemu. Zaktualizowano także zasady wypożyczania książek z Biblioteki Głównej dla czytelników z filii, w tym z filii w Płocku, co usprawniło ich obsługę, mimo znacznej odległości od biblioteki macierzystej.

(AK)

Podsumowanie

Wdrożenie systemu Alma okazało się złożonym przedsięwzięciem, obejmującym zarówno prace przygotowawcze i porządkowe, jak i intensywne testy funkcjonalne, szkolenia oraz dostosowanie codziennych procesów pracy. Każdy z etapów wymagał ścisłej współpracy pomiędzy oddziałami oraz stałej wymiany doświadczeń.

Systematyczne przygotowanie danych, dokładne sprawdzenie konfiguracji oraz zaangażowanie pracowników w testy i szkolenia pozwoliły ograniczyć trudności w okresie przejściowym i zapewnić sprawne rozpoczęcie pracy w nowym środowisku. Wspólna praca zespołu przyczyniła się do uporządkowania procedur, ujednoczenia zasad obsługi oraz zwiększenia efektywności realizowanych usług bibliotecznych.

(KK, AG)

→ **Konferencja użytkowników Połączonych Katalogów oraz chętnych do przyłączenia**

W dniach 17-18 listopada 2025 r. w Bibliotece Narodowej w Warszawie odbyła się druga edycja „Konferencji użytkowników Połączonych Katalogów”. Stała się ona miejscem spotkania licznych przedstawicieli środowiska bibliotekarzy.

W pierwszym dniu zaplanowano wystąpienia plenarne, natomiast w drugim – 20 warsztatów tematycznych. Uczestnicy mogli wziąć udział w prezentacji procesów digitalizacji i konserwacji zbiorów BN. Dodatkowo zaproponowano im zwiedzanie siedziby głównej Biblioteki Narodowej

przy Al. Niepodległości 213. Wieczorem można było zwiedzić Skarbiec Biblioteki Narodowej w Pałacu Rzeczypospolitej oraz wziąć udział w kuratorskim oprowadzaniu po wystawie czasowej „Jam posętkini jego. Język i emocje polskiego średniowiecza”, prezentującej najstarsze zabytki języka polskiego.

W sesji otwierającej pierwszy dzień obrad dyrektor Biblioteki Narodowej Tomasz Makowski przedstawił rolę i znaczenie Połączonych Katalogów, wskazując na dynamiczny rozwój infrastruktury opartej na zintegrowanym systemie zarządzania zasobami bibliotek. Zastępca dyrektora Biblioteki Narodowej Kacper Trzaska podczas swojego wystąpienia skupił uwagę obecnych na efektywnym wykorzystaniu funkcjonalności Almy w codziennej pracy, podkreślając praktyczne aspekty pracy w systemie. Szczególne zainteresowanie wzbudziło wystąpienie Tanyi Tolubayev, reprezentującej dostawcę oprogramowania, która opowiedziała o szczegółach współpracy Biblioteki Narodowej i Clarivate, mającej na celu spełnienie oczekiwań polskich bibliotek.

W części popołudniowej wystąpili przedstawiciele bibliotek technicznych, uniwersyteckich, wojewódzkich i gminnych, omawiając różne aspekty wdrożenia Almy w swoich bibliotekach. O tym, jak się odbywał proces wdrożenia nowego systemu bibliotecznego w bibliotece technicznej, opowiedziała Marta Sadowska-Hinc, zastępca dyrektora Biblioteki Głównej Politechniki Warszawskiej. Szczególnie ważne znaczenie w tym procesie miały działania przygotowawcze, w tym walidacja rekordów BIB, czyli zgodność MARC21 z wytycznymi Biblioteki Narodowej.

W drugim dniu konferencji odbyły się warsztaty tematyczne przygotowane przez pracowników poszczególnych zakładów Biblioteki Narodowej. Program obejmował cztery równoległe sesje, podczas których omawiano zagadnienia kluczowe dla codziennej pracy bibliotekarzy, dotyczące między innymi: katalogowania różnego typu dokumentów, przepisów katalogowania, rekordów i ich deduplikacji, modyfikacji i wyszukiwania, tworzenia zestawów i szablonów rekordów zasobu, egzemplarza i bibliograficznych, generowania raportów statystycznych i wykazów kontrolnych, ubytowania i prac ewidencyjnych. W warsztatach tematycznych uczestniczyło ok. 300 osób.

W pierwszej sesji Michał Wawro z Instytutu Bibliograficznego Biblioteki Narodowej poprowadził warsztat poświęcony wykorzystaniu systemu Alma do sporządzania raportów statystycznych i wykazów kontrolnych. Uczestnicy poznali możliwości modułu Alma Analytics, który pozwala na tworzenie gotowych oraz niestandardowych raportów, wizualizowanie danych w formie tabel i wykresów, a także automatyzację ich wykonywania.

Omówiono m.in. raporty dotyczące:

- statystyk wypożyczeń i zwrotów,
- danych o stanie zbiorów i inwentarzy,
- analiz finansowych i wydatków,
- użytkowników i ich aktywności,
- statystyk użycia zasobów elektronicznych.

W warsztatach uczestniczyły Joanna Basińska i Renata Peczyńska.

Podczas warsztatu prowadzonego przez Adama Przesława z Instytutu Bibliograficznego Biblioteki Narodowej uczestnicy zapoznali się z aplikacją Primo. Aplikacja Primo to nowoczesny interfejs katalogu bibliotecznego, który pozwala czytelnikom na wygodny dostęp do zasobów biblioteki z poziomu komputera lub urządzenia mobilnego. Jej główne funkcje to:

1. Wyszukiwanie i przeglądanie zbiorów:

- Możliwość przeszukiwania całego katalogu – książek drukowanych, e-booków, czasopism, materiałów multimedialnych.
- Intuicyjne filtrowanie wyników według typu materiału, lokalizacji, daty wydania czy tematu.

2. Możliwość znalezienia informacji o dostępności:

- Czytelnicy widzą, czy dana pozycja jest dostępna w bibliotece, oraz w jakiej lokalizacji się znajduje.
- Możliwość rezerwacji lub przedłużenia wypożyczeń bez konieczności wizyty w bibliotece.

3. Personalizacja i rekomendacje:

- Konto użytkownika pozwala na zapisanie ulubionych pozycji oraz historii wyszukiwań.
- System rekomendacji może sugerować podobne tytuły.

4. Interaktywne prezentacje nowości i popularnych serii:

- Sekcje „Nowości” i „Polecane serie” na stronie głównej Primo.
- Wizualne wyróżnienia (okładki, krótkie opisy, rankingi popularności).
- Możliwość filtrowania nowości według działów biblioteki lub kategorii tematycznych.

5. Wsparcie dla mobilności:

- Aplikacja jest dostępna zarówno w przeglądarce, jak i w formie mobilnej, co umożliwia szybki dostęp do katalogu i rezerwacji w dowolnym miejscu.
- Wysyłane są powiadomienia o dostępności rezerwowanych książek, terminach zwrotu lub nowościach w interesujących działach.

W warsztatach uczestniczyła Renata Peczyńska.

Iwona Lipińska z Biblioteki Terenu Południowego spośród zaproponowanych przez organizatorów warsztatów wzięła udział w następujących:

- „Katalogowanie książek i artykułów” – prowadził Paweł Leleń, kierownik Zakładu Katalogowania Dziedziny.
- „Jak modyfikować i usuwać rekordy bibliograficzne i wzorcowe oraz jak przenosić rekordy egzemplarza w Almie?” – prowadziła Aleksandra Ostaszewska z Instytutu Bibliograficznego.
- „Jak deduplikować rekordy w Almie?” – prowadził Szymon Cierpisz, kierownik Pracowni Deduplikacji Rekordów Bibliograficznych.
- „Jak sprawdzić, czy książka jest wariantem wydania i czy należy ją skatalogować oddzielnie w Almie?” – prowadził Michał Bandura z Instytutu Bibliograficznego.

Podczas warsztatu „Katalogowanie zbiorów ikonograficznych”, w którym wzięła udział Natallia Kavalchuk, Agata Pietrzak, kierownik Zakładu Zbiorów Ikonograficznych, omówiła proces katalogowania grafik, rysunków, fotografii, zwracając uwagę na poprzedzającą katalogowanie szczegółową analizę opracowywanych materiałów. Dużym zainteresowaniem cieszyły się też warsztaty dotyczące katalogowania starych druków, map i rękopisów. Prowadzący warsztaty skupili uwagę słuchaczy na poszczególnych polach formatu MARC21, charakterystycznych dla danego typu dokumentu.

Czas pokaże, które z prezentowanych na warsztatach działań okażą się w przyszłości szczególnie użyteczne w codziennej pracy bibliotekarzy Politechniki Warszawskiej. Wszystkie zaprezentowane aktywności dobrane zostały tak, aby wspierały uczestników warsztatów w ich bieżącym zakresie obowiązków związanych z obsługą systemu Alma, obejmującym w szczególności: opracowanie zbiorów, stosowanie specyficznych wytycznych Biblioteki Narodowej dotyczących wariantów wydań oraz prowadzenie procesów deduplikacji niezbędnych przy migracji rekordów do katalogu centralnego.

Podczas konferencji zaprezentowano Połączone Katalogi oraz efekty wdrożeń realizowanych w ramach „Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0. na lata 2021-2025”, Priorytet 1: Poprawa oferty bibliotek publicznych, Kierunek interwencji 1.2. Budowa ogólnokrajowej sieci bibliotecznej poprzez zintegrowany system zarządzania zasobami bibliotek. Spotkanie było okazją do wymiany doświadczeń, wiedzy oraz nawiązania współpracy z nowymi instytucjami.

(NK, IL, RP)